

Obsah

PŘEDMLUVA	10
1. ÚVOD DO ČÍSLICOVÝCH POČÍTAČŮ	11
1.1. Obecný popis číslicového počítače	11
1.2. Programování počítače	16
1.3. Rozdělení počítačů	17
1.4. Oblasti a podmínky využití počítačů	23
2. LOGICKÉ FUNKCE ČÍSLICOVÝCH SYSTÉMŮ	27
2.1. Logické výroky a funkce	27
2.2. Zobrazení logických funkcí	31
3. INTEGROVANÉ LOGICKÉ OBVODY	36
3.1. Technologie integrovaných obvodů	36
3.2. Charakteristické vlastnosti integrovaných obvodů	41
3.3. Základní logické členy	43
4. INTEGROVANÉ PAMĚŤOVÉ OBVODY	47
4.1. Paměťové obvody s libovolným výběrem	47
4.2. Permanentní paměťové obvody	52
4.3. Integrované klopné obvody	55
5. INTEGROVANÉ STAVEBNÍ BLOKY	59
5.1. Dekodéry	59
5.2. Porovnávací obvody	60
5.3. Multiplexory	62
5.4. Demultiplexory	63
5.5. Prioritní dekodér	63
5.6. Dvojkové sčítačky	65
5.7. Posuvné registry	67
5.8. Čítače	68
5.9. Programovatelná logická pole	71
5.10. Hradlová pole	72
5.11. Číslicové analogové převodníky	74
5.12. Analogové číslicové převodníky	75
5.13. Analogové multiplexory	76
5.14. Optické vláknové spoje	77
5.15. Přehled grafických značek číslicových obvodů	78
6. ZOBRAZENÍ DAT V POČÍTAČI	79
6.1. Kódování dat	79
6.2. Zobrazení dat ve dvojkové soustavě	79

6.3.	Zobrazení dat v osmičkové soustavě	81
6.4.	Zobrazení dat v šestnáctkové soustavě	81
6.5.	Dvojkově desítkový kód (BCD)	81
6.6.	Pětibitový kód	82
6.7.	Sedmibitové kódy	83
6.8.	Osmibitové kódy	84
6.9.	Děroštitkový kód	86
6.10.	Kódy $k \times n$	87
6.11.	Čárkový kód	87
6.12.	Grayův kód	88
6.13.	Kontrola paritou	88
6.14.	Samoopravný kód	90
6.15.	Detekce chyb při sériovém záznamu dat	91
7.	POPIS ČINNOSTI ZÁKLADNÍ JEDNOTKY	94
7.1.	Aritmetická a logická jednotka	94
7.2.	Princip činnosti řadiče	98
7.3.	Způsoby adresování	99
7.4.	Pevně zapojený řadič	100
7.5.	Mikroprogramovaný řadič	102
7.6.	Mikroprogramování	103
7.7.	Vnitřní paměti	104
7.8.	Operační paměť	105
7.9.	Samočinná oprava chyb v operační paměti	107
7.10.	Přímý přístup do operační paměti	108
7.11.	Ochrana dat v operační paměti	109
7.12.	Rychlá vyrovnávací paměť	110
7.13.	Virtuální paměť	112
7.14.	Přerušení programu	113
7.15.	Způsoby připojování periferních zařízení	115
7.16.	Sběrnice	117
7.17.	Rozhraní	118
8.	ZÁKLADNÍ OPERACE	120
8.1.	Sčítání ve dvojkové soustavě	120
8.2.	Sčítání v desítkové soustavě	120
8.3.	Odčítání ve dvojkové soustavě	122
8.4.	Odčítání v desítkové soustavě	123
8.5.	Násobení	123
8.6.	Dělení	126
8.7.	Operace s pohyblivou řádovou čárkou	127
8.8.	Logické operace	128
8.9.	Testování podmínek	128
8.10.	Posuvy	129
8.11.	Druhy instrukcí	129
8.12.	Formáty instrukcí	130
9.	MIKROPROCESORY A MIKROPROCESOROVÉ OBVODY	132
9.1.	Mikroprocesory s délkou slova 4 bity	132
9.2.	Mikroprocesory s délkou slova 8 bitů	133
9.3.	Popis mikroprocesoru 8080A	134

9.4.	Popis vstupů a výstupů mikroprocesoru 8080A	135
9.5.	Soubor instrukcí mikroprocesoru 8080A	137
9.6.	Základní pomocné obvody mikroprocesoru 8080A	139
9.7.	Paralelní stykový obvod	140
9.8.	Sériový stykový obvod	142
9.9.	Programovatelný řadič přímého přenosu do paměti	143
9.10.	Programovatelný časovací obvod	144
9.11.	Řadič přerušení	145
9.12.	Paměťové a jiné pomocné obvody mikroprocesorů	145
9.13.	Integrované řadiče	148
9.14.	Popis mikroprocesoru 8085A	148
9.15.	Popis mikroprocesoru Z 80	149
9.16.	Mikroprocesory s délkou slova 16 bitů	152
9.17.	Popis mikroprocesoru 8086	154
9.18.	Mikroprocesory s délkou slova 32 bitů	156
9.19.	Mikroprocesory se stavebnicovou strukturou	158
9.20.	Mikroprocesorová stavebnice 3000	159
9.21.	Soubor mikrooperací obvodu 3002	162
9.22.	Mikroprocesorová stavebnice 2900	162
10.	MIKROPOČÍTAČE A OSOBNÍ POČÍTAČE	164
10.1.	Popis mikropočítače 8080	164
10.2.	Sběrnice mikropočítačů	165
10.3.	Systémy pro vývoj mikropočítačů	167
10.4.	Mikropočítač SM 50/40 s délkou slova 8 bitů	170
10.5.	Jednočipové mikropočítače	171
10.6.	Mikropočítače se stavebnicovou strukturou	173
10.7.	Mikropočítač SM 50/50 s délkou slova 16 bitů	174
10.8.	Osobní počítače	175
11.	MINIPOČÍTAČE	178
11.1.	Charakteristiky minipočítačů	178
11.2.	Sběrnice a rozhraní minipočítačů	181
11.3.	Propojovací jednotky periferních zařízení	182
11.4.	Formáty instrukcí a dat	183
11.5.	Soubor instrukcí minipočítače	184
11.6.	Minipočítač SM 4/20	185
11.7.	Minipočítač SM 52/11	185
11.8.	Minipočítač ADT 4500/4700	187
11.9.	Minipočítač SM 52/12	188
12.	STŘEDISKOVÉ POČÍTAČE	190
12.1.	Charakteristiky střediskových počítačů	190
12.2.	Popis střediskového počítače	192
12.3.	Formáty instrukcí střediskových počítačů	195
12.4.	Soubor instrukcí střediskových počítačů	196
12.5.	Princip řízení vstupu a výstupu dat	197
12.6.	Počítače s modulovou strukturou	199
13.	ZÁKLADY PROGRAMOVÁNÍ POČÍTAČŮ	204
13.1.	Jazyk symbolických instrukcí	204

13.2.	Vyšší programovací jazyky	207
13.3.	Programovací jazyk Fortran	208
13.4.	Programovací jazyk Algol	210
13.5.	Programovací jazyk Basic	211
13.6.	Programování úlohy v jazyku Basic	212
13.7.	Programovací jazyk Cobol	219
13.8.	Programovací jazyk PL/1	220
13.9.	Programovací jazyk Pascal	221
13.10.	Programovací jazyk Lisp	222
13.11.	Programovací jazyk Ada	223
13.12.	Programovací jazyk Prolog	224
13.13.	Programové vybavení počítače	225
13.14.	Strukturované programování	228
14.	PROGRAMOVÁNÍ MIKROPOČÍTAČŮ	234
14.1.	Programovací jazyky pro mikropočítače	234
14.2.	Programové vybavení mikropočítačů	236
15.	VNĚJŠÍ PAMĚTI	238
15.1.	Magnetický záznam dat	239
15.2.	Diskové paměti	240
15.3.	Diskové paměti s výměnným svazkem disků	243
15.4.	Disková paměť Winchester	243
15.5.	Kazetová disková paměť	244
15.6.	Paměť s pružným diskem	245
15.7.	Řídící jednotky diskových pamětí	246
15.8.	Pásková paměť	248
15.9.	Kazetová pásková paměť	251
15.10.	Optická disková paměť	251
15.11.	Bublinová paměť	252
15.12.	Zabezpečení dat u vnějších pamětí	254
16.	VSTUPNÍ A VÝSTUPNÍ ZAŘÍZENÍ	256
16.1.	Klávesnice	256
16.2.	Zobrazovací prvky	257
16.3.	Řídící obvod pro klávesnici a zobrazovací jednotku	260
16.4.	Obrazovková zobrazovací jednotka	261
16.5.	Řídící obvody obrazovkové jednotky	263
16.6.	Plazmová zobrazovací jednotka	266
16.7.	Děrnopásková zařízení	266
16.8.	Řízení děrovače a snímače děrné pásky	267
16.9.	Děrnoštitková zařízení	269
16.10.	Zařízení pro optické čtení značek	270
16.11.	Zařízení pro optické čtení písma	272
16.12.	Zařízení pro čtení magnetického písma	273
16.13.	Zařízení pro hlasový vstup a výstup	273
16.14.	Zařízení pro styk s řízeným procesem	275
16.15.	Dálkový přenos dat	277
16.16.	Terminály	278
16.17.	Řízení přenosu dat	279
16.18.	Obvody pro řízení přenosu dat	282
16.19.	Sítě přenosu dat	283

17.	TISKÁRNY	285
17.1.	Bodová tiskárna	285
17.2.	Řídicí jednotka bodové tiskárny	287
17.3.	Řádkové tiskárny	288
17.4.	Elektrický psací stroj	289
17.5.	Dálnopis	290
17.6.	Tiskárna s typovým kotoučem	290
17.7.	Elektrostatická tiskárna	291
17.8.	Laserová tiskárna	292
17.9.	Teplná tiskárna	293
17.10.	Trysková tiskárna	293
17.11.	Mikrofilmová tiskárna	294
18.	ZPRACOVÁNÍ GRAFICKÝCH ÚDAJŮ	295
18.1	Grafické zobrazovací jednotky	295
18.2.	Lineární a kvadratická interpolace	298
18.3.	Mikroprocesorové obvody v grafických displejích	300
18.4.	Vstupní grafická zařízení	300
18.5.	Číslicové, kreslicí zařízení	303
18.6.	Souřadnicové zapisovače	304
18.7.	Interakční grafická stanice	306
18.8.	Programování grafických zařízení	307
18.9.	Základní grafický systém	308
19.	ZABEZPEČENÍ SPRÁVNÉ ČINNOSTI POČÍTAČE	310
19.1.	Spolehlivost počítače	310
19.2.	Obvodové prostředky zabezpečující správnou činnost počítače	311
19.3.	Detekční a lokalizační testy	313
19.4.	Přístroje pro testování počítače	314
19.5.	Diagnostika počítače	316
20.	PŘÍKLADY VYUŽITÍ POČÍTAČŮ	318
20.1.	Databázové systémy	318
20.2.	Znalostní systémy	321
20.3.	Zpracování textu	324
20.4.	Číslicové řízení obráběcích strojů	325
20.5.	Řízení robotů	328
20.6.	Vybavení a provoz výpočetního střediska	329
20.7.	Porovnávání výkonu počítačů	330
21.	SMĚRY VÝVOJE VÝPOČETNÍCH SYSTÉMŮ	333
21.1.	Počítače s umělou inteligencí	333
21.2.	Nové architektury počítačů	334
	Význam použitých zkratk	337
	Literatura	341
	Rejstřík	342